

soudy, že Alfonsu T-ovi hrozil úpadek, jenž byl také, jak je zjištěno, dne 3. ledna 1924 vyhlášen a za něhož pak došlo k nucenému narovnání, byla úmluvou poskytnuta žalobci zvláštní výhoda, kterou byla porušena zásada stejného nakládání se všemi věřiteli (§ 150 (2) konk. řádu). Úmluvu takovou prohlašuje však ustanovení § 150 odst. (5) konk. řádu za neplatnou. Pokud tudíž opírá žalobce svůj nárok o tuto úmluvu, činí tak neprávem. Nižší soudy zjistily dále, že žalobce obdržel na svou k úpadkové podstatě Alfonsa T-a přihlášenou pohledávku 3.500 Kč celkem 1.000 Kč, tudíž více než 10%ní konkursní kvotu, a že žalovaní se po pravomoci narovnání zavázali, žalovaná Františka T-ová několi kráte, žalovaný Alfréd T. jednou, že dluh svého muže (otce) žalobci zaplatí. Jde o otázku, zda tím vznikl na straně žalovaných proti žalobci platný a žalovatelný závazek ohledně zbytku žalobcovy pohledávky nuceným vyrovnáním nekrytého a činícího 2.500 Kč. Zbytek pohledávky, která nebyla kryta vyrovnací kvotou, trvá podle § 156 konk. řádu dále jako naturální obligace, kterou však nelze zažalovati (Bartsch-Pollak II. 289, Lehmann II. 163 a Pollak 426). Dlužník není povinen zaplatiti zbytek pohledávky, ale učiní-li tak, je placení právoplatné a nemůže napadeno býti kondikcí (§ 156 konk. řádu). Zapraviv závazky z nuceného narovnání, může dlužník uznati tento závazek a tím jej učiniti žalovatelným. Dlužník může tento závazek upevniti rukojemstvím nebo zástavou (Krasnopolski strana 8, Stubenrauch II. 869, Sedláček strana 270). V úvahu přichází nyní právní podstata závazku žalovaných. Šlo by tu o smlouvu mezi věřitelem a přejímatelem o převzetí dluhu, kde jsou smluvními stranami věřitel a přejímatel dluhu a kde přejímatel slibuje věřiteli, že buď vedle dosavadního dlužníka anebo na jeho místě bude plniti to, co je dosavadní dlužník povinen a pokud je povinen (§ 1406 obč. zák.). Smlouva tato předpokládá však platnost závazku dlužníka proti věřiteli a je jen potud platná, pokud právě tento závazek trvá po právu (Sedláček strana 150). Je-li zbytek věřitelova nároku narovnáním nezapraveného naturální obligací nežalovatelnou, která se dosud nestala žalovatelnou, ježto to není ani prokázáno, že dlužník Alfons T. ji uznal, nemohl se ani závazek, který převzali na sebe žalovaní úmluvou, státi žalovatelným. Dalo by se ovšem namítnouti, že jde podle vůle stran o samostatný závazek žalovaných toho obsahu, že zaplatí sami žalobci celý dluh. Kdyby tomu tak bylo, šlo by na jejich straně o čin z dobré vůle, tedy o darování bez skutečného odevzdání, pro které tu však není formy zákonem požadované, totiž formy notářského spisu (zák. ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák.).

Čís. 7558.

K založení místní příslušnosti z pojišťovacího poměru proti pojišťovně (§ 12, odstavec pátý, zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák.) nestačí jen »provozovna« ve smyslu § 87, první odstavec j. n., nýbrž jest třeba, by dotyčná agentura vyvínovala činnost samostatnou

a to takovou, jaká se předpokládá u odštěpného závodu podle čl. 21 obch. zák. Odštěpnými závody nejsou pouhé sprostředkovatelské agentury, skladiště, prodejny a tovární místnosti, ba ani místa, která sice ujednávají vlastní, základní obchody podniku, ale jen podle určitých pokazů principálových. Má-li agentura ve sporech pojištěnců proti pojišťovně založiti zvláštní sudiště, musí býti vybavena při nejmenším právem k samostatnému uzavírání pojišťovacích smluv.

»Zvláštním« závodem ve smyslu § 87, druhý odstavec, j. n. jest tu jen takový vedlejší závod, jaký má na mysli § 12 (5) poj. zák.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1927, R I 925/27.)

Žalobkyně domáhala se na žalované pojišťovně zbytku pojištěného peníze. Žalobu zadala na krajském soudě v Českých Budějovicích a odůvodnila příslušnost dovolaného soudu tím, že žalovaná má v Českých Budějovicích provozovnu ve smyslu § 87 j. n. Námitku místní nepřislušnosti soud první stolice zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Soud první stolice námitku místní nepřislušnosti soudu zamítl, dovozuje ze zjištění, že se v Českých Budějovicích sice nejedná o odštěpný závod strany žalované podle čl. 21 obch. zák., že se však zde jedná o provozovnu podle § 87 j. n. Tomuto právnímu názoru nelze přisvědčiti. Firma Ludvík A. je samostatnou protokolovanou firmou a, jak z výpovědi spolumajitele firmy Bedřicha A-a jde, jest předmětem jejím pojišťovací jednatelství pro žalovanou firmu, dále pro jiné firmy a různé menší pojišťovací společnosti a jednatelství se zbožím. Nejde tu o generální representaci žalované firmy, nýbrž o samostatnou firmu, která se zabývá obyčejnou pojišťovací agenturou nejen pro žalovanou, nýbrž i pro jiné pojišťovací firmy. O provozovně žalované firmy podle § 87 j. n. nelze tu mluvit, neboť pak by, jak stížnost správně uvádí, sídlo každého pojišťovacího agenta, jenž návrhy pojišťovací sbírá, je ústředí dodává, smlouvy pojišťovací doručuje, premie vybírá a je ústředí zasílá, ohlášky škod přijímá a je vyšetřuje, bylo takovou provozovnou. Ani ta skutečnost, že ve věcech pojištění zavazadel firma Ludvík A. samostatně uzavírá za žalovanou smlouvy pojišťovací, což se děje způsobem vylíčeným Bedřichem A-em, nemůže založiti »provozovnu« žalované firmy. Mezi žalovanou a firmou Ludvík A. jde pouze o poměr zastupitelský jako u jiných pojišťovacích firem, firma tato není však provozovnou žalované firmy. Poněvadž tedy žalovaná strana nemá v Českých Budějovicích ani odštěpného závodu ani provozovny, není místní příslušnost soudu procesního podle § 87 j. n. založena.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Žalobkyně opírá místní příslušnost dovolaného soudu — krajského soudu v Českých Budějovicích — o předpis § 87 j. n. a § 12 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., tvrdíc, že se v Českých Budějo-

vicích nalézá provozovna, pokud se týče závod, případně pobočný závod žalované pojišťovny a že se spor tento vztahuje na činnost spojenou s obchodem neb povoláním žalované, pak že pojišťovací smlouvu, z níž žalobkyně svůj nárok odvozuje, ujednal tento pobočný závod. Podle § 87 j. n. mohou být osoby, které mají mimo soudní obvod svého bydliště obchodní podnik neb provozovnu svého obchodu, žalovány ve sporech, které se vztahují na činnost spojenou s jich obchodem neb povoláním, u soudu, v jehož obvodě se nalézá jich závod nebo provozovna. Mají-li majitelé obchodních podniků zvláštní závod mimo sídlo podniku, může být na ně žalováno ve sporných právních věcech, které se týkají tohoto závodu, u soudu toho místa, v němž se závod nalézá. Žalovaná pojišťovací společnost jest akciovou společností, tedy společností obchodní, provozující po živnostensku pojišťovací obchody (čl. 4 a 271 čís. 3 obch. zák.). Žalobkyně se domáhá doplatku zjištěné již škody, která jí vzešla požárem pojištěných nemovitostí s příslušenstvím, na základě pojišťovací smlouvy ujednané se žalovanou podle pojistek touto společností jí vydaných. Jde tedy o nárok pojištěnce proti pojišťovateli z pojišťovacího poměru, kterýžto nárok podle § 12 odst. (5) zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. může být vymáhán také u soudu, v jehož obvodě se nachází odštěpný závod pojišťovatelův, který smlouvu uzavřel, tedy ne jen u soudu obecně příslušného (§ 75 j. n.). Mluví-li však uvedený zákon v § 12 (5) jen o »pobočném závodě« a nezmiňuje se vůbec o »provozovně«, jest z toho patrné, že nestačí k založení místní příslušnosti jen »provozovna« (§ 87 prvý odstavec j. n.), nýbrž že jest třeba více, totiž, by dotyčná agentura vyvíjela činnost samostatnou a to takovou, jaká se předpokládá u odštěpného závodu podle čl. 21 obch. zákona. Tomu nasvědčuje také další podmínka, totiž by smlouva byla ujednána tímto pobočným závodem. Podle čl. 21 obch. zákona jest vedlejším závodem jen onen závod, který samostatně uzavírá základní obchody, tvořící předmět podniku, jehož činnost není tudíž obmezena jen na sprostředkování a přípravu těchto obchodů, nebo na činnost jen pomocnou a prováděcí. Nejsou tedy odštěpnými závody pouhé sprostředkovatelské agentury, skladiště, prodejny a místnosti tovární, ba ani místa, která sice ujednávají vlastní, základní obchody podniku, ale jen podle určitých poukazů principálových. Má-li tedy agentura ve sporech pojištěnců proti pojišťovateli (§ 12 čís. 5 poj. zák.) založiti zvláštní sudiště, musí být vybavena při nejmenším právem k samostatnému uzavírání pojišťovacích smluv, neboť tato činnost jest základním obchodem každé pojišťovny. Nerozhodují tu arci jen určité názvy, nýbrž jen podstata věci. Závažno je zejména, zdali bude na ten který orgán pojistitelův vneseno uzavírání smluv jako trvalý okruh činnosti ne snad jen ad hoc se zřetelem k určitým případům, jakož i zdali jde o činnost provozovanou místně odděleně a na ono místo soustředěnou. Nestačí ani pouhé perfekcionování smlouvy, třeba jí byl na trvalo pověřen stálý agent, když mu bylo uloženo pojistky vydati nebo zadržeti podle toho, zda zjistí některé určité vztahy neb jich nedostatek. Bude tedy v každém případě vždy uvažovati o tom, jakou čin-

nost ta která »agentura« vyvíjí a lze-li ji podle toho pokládati za pobočný závod ve smyslu § 12 zákona čís. 501/1917. V souzeném případě jde o agenturu žalované společnosti vedenou firmou Ludvík A. v Českých Budějovicích. Bylo zjištěno, že činnost této agentury záleží v akvisici přihlášek, v inkasu premií a poplatků, vyšetřování škody a to buď na poukaz žalované strany samostatně neb za intervence jejího úředníka, že za úkony ty dostává firma Ludvík A. jednak odměnu paušální, jednak provisi a t. zv. »Stock«, že však firma Ludvík A. přihlášky ty sama nevyřizuje, nýbrž posílá je na ústředí žalované do Prahy za účelem vystavení pojistky, že ústředna pojistku buď vyřídí neb zamítne a zašle vyřízení firmě Ludvík A., která pojistku doručí pojištěnci a že tímto způsobem bylo postupováno také v případě, o němž jde. Bylo dále zjištěno, že firma Ludvík A. pro žalovanou společnost žádnou pojišťovací smlouvu elementární neb životní ani nevyhotovuje ani nevyřizuje, nýbrž že tak činí jediné ústředna v Praze, že však v případě pojištění zavazadel firma Ludvík A. sama vystavuje pojistky za žalovanou stranu podle připravených k tomu účelu blanketů, na jichž obsahu však nemůže bez souhlasu žalované ničeho měniti. Uváží-li se k tomu, že firma Ludvík A. jest samostatnou protokolovanou firmou, a že předmětem podnikání jejího závodu jest pojišťovací jednatelství pro žalovanou společnost, ale také pro firmy »U.«, »P.« a různé menší pojišťovací společnosti, pak jednatelství zbožím, nutno míti za to, že podnik firmy A. nelze pokládati za pobočný závod žalované firmy, nýbrž že uvedená firma jest pouhou sprostředkovatelkou mezi žalovanou a jejími zákazníky. Tomu není na závadu, že firma Ludvík A. co do pojišťování zavazadel vyvíjí zdánlivě činnost do jisté míry samostatnou, neboť jde tu v podstatě jen o usnadnění manipulace, poněvadž firma A. nesmí vybočiti z mezí předem jí vytknutých, jsouc vázána jen na předtištěné blankety, které jí byly žalovanou za tím účelem vydány. Příslušnost dovolaného soudu nebyla však odůvodněna ani druhým odstavcem § 87 j. n., poněvadž za »zvláštní závod« ve smyslu tohoto zákonného ustanovení nelze tu pokládati jakýkoli závod v nejširším slova smyslu, nýbrž jen takový vedlejší, jaký má na zřeteli § 12 pojišť. zák., o němž stala se již z předu zmínka, neboť tímto pozdějším zákonem byl pojem zvláštního závodu podle druhého odstavce § 87 j. n. pro založení příslušnosti ve sporu pojištěnce proti pojišťovateli přesně vymezen. Tomuto názoru svědčí úvaha, že kdyby i tu stačilo sudiště § 87 druhý odstavec j. n., byl by předpis § 12 čís. 5 pojišť. zák. zbytečný. Rekursní soud posoudil věc správně po právní stránce.

Čís. 7559.

Právní povaha t. zv. »dodatečného projednání pozůstalosti« ve smyslu § 179 nesp. říz.

K »potřebným úředním jednáním« ve smyslu § 179 nesp. říz. náleží i t. zv. vinkulace vkladů u peněžních ústavů.